

ELKEM ASA BREMANGER
Postboks 334 Skøyen (JE)
213 Oslo

Oslo, 15. september 2021

Deres ref.:
Hrafnhildur Eva Olafsdottir

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/335
2021.014.R.miljodir

Saksbehandler:
Ole Jakob Birkenes

Rapport etter tilsyn 30. august - 3. september 2021

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn ved ELKEM ASA BREMANGER (virksomhetsnummer: 973095331).

Rapporten består av fire deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomheten har ikke inkludert forbruk og utslipp fra brenning av propan i egenkontrollrapporten
- Avvik 2: Virksomhetens deklarerer av kjemikalier har enkelte mangler
- Avvik 3: Virksomhetens rutiner for håndtering av utvidede sikkerhetsdatablad har enkelte mangler.

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

ELKEM ASA BREMANGER må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 1. november 2021.

Miljødirektoratet påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerkning 1: Enkelte punkter i måleprogrammet kan beskrives bedre

Anmerkning er et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov. ELKEM ASA BREMANGER velger selv hvordan dere vil følge opp anmerkninger.

Dere må gjennomføre vedtak

Elkem ASA Bremanger må gjennomføre følgende vedtak og gi Miljødirektoratet skriftlig tilbakemelding innen gitt frist:

- Vedtak 1: Pålegg om opplysninger. Frist 1. november 2021

Dere må betale gebyr

Elkem ASA Bremanger må betale et gebyr på 135 400 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding innen 1. november 2021 til post@miljodir.no. Merk svaret med saksnummer 2019/335 og tilsynsnummer 2021.014.R.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomheten har ikke inkludert forbruk og utslipp fra brenning av propan i egenkontrollrapporten

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Elkem As Bremanger smelteverk vilkår om rapportering til forurensningsmyndigheten pkt 11.5.

Beskrivelse av krav

Ifølge tillatelsen skal bedriften hvert år rapportere miljødata og eventuelle avvik for foregående år til forurensningsmyndigheten via altinn.no. Dette omfatter bl.a. energiforbruk og utslippsdata.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Elkem Bremanger benytter propan for forvarming av øser i ovnshallen. Ifølge rapporten fra klimakvoterapporteringen for utslipp av klimagasser ble det brukt 151,34 tonn propan i 2020. Bruk av propan er imidlertid ikke oppgitt i pkt. 4.1 om årlig energiforbruk i egenkontrollrapporten

for 2020. Det er heller ikke inkludert i utslipp av NOx under pkt. 4.3 om årlige utslipp til luft.

Avvik 2: Virksomhetens deklarerings av kjemikalier har enkelte mangler

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- deklareringsforskriften § 8
- deklareringsforskriften § 4

Beskrivelse av krav

Enhver som importerer eller produserer mer enn 100 kg pr år av et kjemikalie som er klassifisert i henhold til CLP-forordningen artikkel 3, skal deklarerer kjemikaliet til produktregisteret. Deklareringen skal skje før omsetning eller yrkesmessig bruk starter i Norge.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Elkem har deklarerert et stort antall kjemikalier hvorav Elkem Bremanger har deklarerert 4 kjemikalier som de produserer selv. Det er ikke fanget opp at klassifiserte kjemikalier/råvarer som virksomheten importerer til Norge også skal deklarereres. En stikkprøve viste at virksomheten ikke har deklarerert flussyre som virksomheten importerer.

Det er også et krav at opplysninger skal oppdateres. For de fire deklarasjonene for Elkem Bremanger er ikke klassifiseringene oppdatert til CLP klassifisering.

Avvik 3: Virksomhetens rutiner for håndtering av utvidede sikkerhetsdatablad har enkelte mangler.

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forordning (EF) nr. 1907/2006 om REACH artikkel 37 -39, jf. forskrift av 30.mai 2008 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) § 1.

Beskrivelse av krav

For fareklassifiserte stoffer, med enkelte unntak, som importerer til eller fremstilles i EU/EØS i mengder over 10 tonn, skal det foreligge eksponeringsscenarier som viser sikker bruk i henhold REACH artikkel 14 punkt 4. Framstiller/importør skal legge eksponeringsscenariene ved sikkerhetsdatabladet og eventuelt korrigerer sikkerhetsdatabladet dersom det er nødvendig. Etterfølgende brukere som mottar sikkerhetsdatablad med eksponeringsscenarier skal ta hensyn til dette ved utarbeiding av egne sikkerhetsdatablad og formidle informasjonen videre. Dette kan

gjøres på flere måter. Eksponeringsscenariene for de ulike stoffene kan legges ved eller opplysningene kan integreres i sikkerhetsdatabladet.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

- Dersom en virksomhet mottar et utvidet sikkerhetsdatablad er det en frist for å vurdere om egen bruk er dekket. Virksomheten har ikke iverksatt rutiner som sørger for at mottatte utvidede sikkerhetsdatablad er vurdert.
- Virksomheten fremstiller flere stoff og har gjort flere registreringer. Dette gjelder for eksempel saltsyre og lut. Virksomheten har ikke lagt ved eksponeringsscenarier eller videreformidlet informasjon om enkeltstoffene i utarbeidede sikkerhetsdatablad.

Anmerkning 1: Enkelte punkter i måleprogrammet kan beskrives bedre

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har oppdatert måleprogrammet slik at det er i samsvar med den reviderte tillatelsen datert 26. februar 2021.

Måleprogrammet kan imidlertid forbedres med hensyn til hvordan vann- og luftmengder måles og/eller beregnes/estimeres. Det kan tydeliggjøres hva slags mengdemålere som benyttes og hvilke kontroll og kalibreringsrutiner som benyttes. Dette gjelder både frekvens og hvem som utfører dette. For enkelte av analysene kan det beskrives bedre hvilke standarder som benyttes og hvem som utfører analysen (navn på laboratoriet). Der det er hensiktsmessig kan det gjerne gis henvisning/referanse til beskrivende dokumenter.

For beregning av utslipp av tungmetaller i kjølevann fra tynnstøp benyttes en fast avløpsmengde oppgitt i m³/år. Denne mengden har vært fast de siste årene. Grunnlaget for avløpsmengden er imidlertid basert på et spesifikt vannforbruk oppgitt i m³/tonn utstøpt produkt, og det kan gå klarere fram at variasjoner i produksjonsmengde blir tatt hensyn til.

Vedtak 1: Pålegg om opplysninger

Miljødirektoratet pålegger Elkem ASA Bremanger å sende oss følgende opplysninger innen 01. november 2021: Opplysninger om status på dieseltank på virksomhetens område med hensyn til tankforskriftens krav til barrierer gitt i tankforskriften §18-6 c)

Pålegget er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 49.

Miljødirektoratets vurdering

Under tilsynet ble det observert en dieseltank på området under befaringen. Det ble opplyst at tanken rommer 10 tonn diesel og er dobbeltvegget. Tanken vil da sannsynligvis komme inn under virkeområdet for forurensningsforskriften §18 (Tankforskriften). Tanklagring var ikke eget

tema under tilsynet og observasjonen ble gjort på slutten av tilsynet slik at oppklaring av hvorvidt tankforskriftens krav til barrierer er dekket må gjøres i etterkant.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på pålegg om opplysninger dersom dere mener at dere ikke har plikt eller lovlig adgang til å gi opplysningene. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven § 14. En klage bør begrunnes og skal sendes Miljødirektoratet senest tre dager etter at dere mottok dette brevet. Klagen kan være skriftlig eller muntlig.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at Elkem ASA Bremanger må betale et gebyr på 135400 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 3 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 25. juni 2021 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Vedtaket om gebyr kan påklages, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og sendes til Miljødirektoratet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, produktkontrollloven og storulykkesforskriften overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48, produktkontrollloven § 8 og storulykkesforskriften § 4.

Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Elkem ASA Bremanger sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Tilsynet ble gjennomført som en revisjon. En revisjon er en systematisk kontroll av virksomhetens styringssystem. En revisjon omfatter gjennomgang av virksomhetens relevante dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Åpningsmøte: Informasjon fra Miljødirektoratet om gjennomføringen av revisjonen
- Intervjuer og verifikasjoner.
- Avsluttende møte: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Ole Jakob Birkenes
- Rune Andersen
- Marie Møller Holm

Fra ELKEM ASA BREMANGER deltok

Stilling	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Produksjonssjef Silgrain	x	X	X
Produksjonssjef Inoculanter	X		X
Økonomisjef	X		X
Personalsjef	X		X
Verksjef	X	x	
Produksjonssjef Varm	X		X
Kvalitetssjef	X	x	X
Teknisk sjef	X	x	
Ytre-miljø HMS koordinater	X	x	X
RIM manager		X	X
Kvalitetssjef råmaterialer		X	

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende Elkem ASA Bremanger ble kontrollert under tilsynet:

- Elkem Bremanger, Bremanger

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Storulykke:

- Styringssystem, organisasjon og avvikshåndtering
- Opplæring og kompetanse

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Forurensende aktivitet:

- Internkontroll
- Utslipp til vann
- Måleprogram

- Utslipp til luft
- Deponi

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Kjemikalie:

- Deklarering
- REACH

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om deklarerer av kjemikalier til produktregisteret (deklareringsforskriften)
- Forskrift om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer (storulykkeforskriften)
- Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften)

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Måleprogram Bremanger ytre miljø 2021
- Konsernstandard for overholdelse av REACH og CLP regelverk
- Plan intern revisjoner 2020_2021
- 603 SDS r05_NaOH_NOR
- (29) #12183 Håndtering og behandling av avvik og uønskede hendelser
- (29) #27836 Prøvetaking av sigevatn i deponi
- (29) #41230 Prøvetaking og emballasje

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Mellomlagring av kull.

Før befaring og inspeksjon på avsluttet deponi på Sande ble Miljødirektoratet informert om at det nylig hadde oppstått en hendelse i en av råvaresiloene for kull. På grunn av varmgang og overoppheting i en silo som inneholdt ca 300 tonn kull, ble det besluttet å flytte kullet ut av siloen for å unngå ytterligere problemer og påvirkning på råvarer i andre nærliggende råvaresiloer. Kullet ble flyttet ned til Sande for midlertidig lagring, der det ble gjennomført nedkjøling med vann.

Bedriften foretok en risikovurdering før flytting av kullet til Sande, og fant at lokasjonen var gunstig med tanke på avrenning fra det spesifikke området ned mot sedimentbasseng. Sedimentbassenget ble deretter tømt for å unngå utslipp av forurenset vann til sjø.

Planen er å benytte kullet i produksjonen igjen når kullet er tilstrekkelig avkjølt. Bedriften har satt i gang undersøkelser for å identifisere årsak til hendelsen.

Utslipp til hovedfilteranlegg

Utslippene av støv fra hovedfilteranlegget blir beregnet ved at det antas at ikke synlig støv tilsvarer 7,5 mg/Nm³, mens det ved observasjon av synlig støv i løpet av et døgn blir regnet med at dette utgjør minst 10 mg/Nm³ som snitt i dette døgnet. Beregningene inkluderer videre en fordeling av antall posebrudd mellom ovnene og volumstrøm fra disse. Dagens antatte utslippskonsentrasjoner vil ikke tilfredsstillende nye utslippskrav på 5 mg/Nm³, gjeldende fra 1.1.2023. Virksomheten har nylig levert en utredning til Miljødirektoratet vedrørende alternativ metode for måling av støvutslipp fra hovedfilteranlegget som skal prøves ut.

Rapportering av utslipp fra klorfabrikken

Elkem tar ukentlige prøver og analyser av klorat og fritt klor i avløpsvannet fra klorfabrikken. I tillegg tas det prøver en gang pr år som analyseres av et eksternt laboratorium. Etersom Elkems egen lab ikke er akkreditert, benyttes derfor den ene målingen som gjøres av det eksterne laboratoriet i egenkontrollrapporteringen.

Resultatene viser at det er svært god overensstemmelse mellom de analyser som virksomheten selv utfører og prøven som analyseres ved det eksterne laboratoriet. I henhold til tillatelsen kan virksomheten benytte egne målinger for rapporteringen, under forutsetning av at praksisen med å benytte et eksternt laboratorium for en årlig kontroll av egne analyser opprettholdes.

Avslutning av deponiet i Sætrevika

Bruk av Bentonittmembran

Deponering i Sætervika deponi er avsluttet og virksomheten er nå i gang med forberedelser til tildekking.

Ifølge tillatelsen skal det ved avslutning av deponiet legges en bentonittmembran som del av toppettingen. Videre står det at det i sideskråninger tillates å beholde et overflatedekke bestående av jord og gress.

Under inspeksjonen ble det observert at sideskråningene dels var overgrodd med gress, men at det i flere områder lå deponert masser (radiklonstøv) helt oppe i overflaten.

Virksomheten opplyste at de oppfattet at tillatelsen kun stilte krav til membran på toppflatene på den øvre og nedre delen av deponiet. Miljødirektoratet vil imidlertid presisere at meningen bak formuleringen i tillatelsen er at områder som allerede er tildekket med jord og begrodd med gress kan beholde dette dekke, men at øvrige områder i sideskråninger der deponert masser ligger i overflaten skal tildekkes i henhold til de krav som står beskrevet om toppdekking. Dette gjelder også i de områder der gress gror direkte i de deponerte masser.

Behovet for å legge membran også på steder i sideskråninger der deponerte masser ligger helt oppe i overflaten var ifølge virksomheten ikke faglig vurdert.

Risiko for avrenning av sigevann fra deponiet til sjø

Det ble under inspeksjonen observert en dreneringsgrøft langs fjellskrenten på østsiden av den nedre delen på det øverste deponiet. Denne gikk deretter i rør under veien og inn i en kum med videre avløp inn under det nedre deponiet i retning sjøen. Virksomheten opplyste at de ikke kjente til dette og ville undersøke nærmere hva dette var og om dette kunne medføre risiko for at sigevann fra deponerte masser kunne havne i denne kummen og dermed gå ut i sjøen.

Tiltak i forbindelse med Covid-19

Elkem Bremanger har gjennomført en risikovurdering av hvordan de kan påvirkes av Covid-19 pandemien. Den har videre ført til en handlingsplan med ansvarlige for oppfølging av tiltak som skal redusere sannsynlighet for og eventuell konsekvens av smitte.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Miljødirektoratet innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Henning Gøhtesen
seksjonsleder

Ole Jakob Birkenes
tilsynsleder

Kopi til:

- Bremanger Kommune
- DSB
- Statsforvalteren i Vestland